

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 16 червня 2021 р. № 692-р

КОНЦЕПЦІЯ
реалізації проекту “Президентський університет”

Мета проекту

Метою проекту “Президентський університет” є створення університету, що поєднує високоякісну освіту, сучасні дослідження та інноваційну діяльність шляхом інтегрування з академічною наукою високого рівня, високотехнологічними компаніями, як пілотного проекту, спрямованого на забезпечення високого рівня підготовки молодих фахівців для наукових установ, державних органів та інноваційного бізнесу.

Проект має на меті створення інноваційного освітньо-наукового центру шляхом концентрації найкращих матеріальних і людських ресурсів країни із залученням бюджетних і небюджетних коштів. При цьому заклад створюватиметься не шляхом удосконалення набутого існуючими закладами досвіду і практик з подоланням притаманної їм інерції, а як новий сучасний заклад вищої освіти. Формат пілотного проекту дасть змогу подолати обмеження для ефективної діяльності закладу вищої освіти, внести в разі потреби зміни до нормативно-правових актів, які встановлюють основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування та розвитку системи вищої освіти, сфери наукової і науково-технічної та інноваційної діяльності. У процесі апробації пілотного проекту передбачається визначити бізнес-процеси управління університетом, методи навчання, які базуються на дослідженнях, інноваційні форми співпраці з бізнесом, здійснювати взаємодію з академічними установами наукової сфери з метою формування змісту наукової освіти та ефективного використання ресурсної бази. Досвід зазначеної роботи передбачається поширити на всі заклади вищої освіти.

Проблема, яка потребує розв’язання

Проблема, яка потребує розв’язання, полягає у слабкій динаміці розвитку існуючих та відсутності нових закладів вищої освіти, що здійснюють діяльність на засадах інтегрування науки, освіти і виробництва у галузях, що визначають конкурентоспроможність національної економіки, недостатній інноваційній спрямованості зазначених процесів.

В умовах глобалізації забезпечення сталого розвитку держави потребує закріплення лідерських позицій в найновіших напрямках науки і технологій, таких як біо- і нанотехнології, аерокосмічні та новітні

Сертифікат: 00857b15002f70f1000000047b3000f9e7d9e258
Підписувач: Шкарлет Сергій Миколайович
Дійсний: з 25.06.2020 21:00 по 25.06.2022 21:00
Цифрова позначка часу: 25.06.2021 15:24:49

Міністерство освіти і науки України

1/10-2722 від 25.06.2021

енергетичні технології, кібербезпека тощо. Заклади вищої освіти повинні бути центрами впровадження трансферу знань і розробок в практичну діяльність за такими напрямками і підготовки висококваліфікованих фахівців.

Гострота і динаміка проблеми

У 2019/20 навчальному році в Україні функціонував 281 заклад вищої освіти (університети, академії, інститути), в яких здобувала освіту 1 266 121 особа. При цьому в 2021 році лише три українських університети посідали місця у групі топ-1000 рейтингу університетів світу за версією “Таймс” — Times Higher Education World University Rankings (THE) (Національний університет “Львівська політехніка”, Сумський державний університет, Харківський національний університет радіоелектроніки), однак жоден з них не увійшов до групи топ-500.

У рейтингу QS World University Rankings 2022 представлені вісім закладів вищої освіти України, зокрема Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (511—520 місця), Київський національний університет імені Тараса Шевченка — 601—650 місця, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут” — 651—700 місця, Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського” — 701—750 місця, Сумський державний університет — 701—750 місця, Національний університет “Львівська політехніка” — 801—1000 місця, Національний університет “Києво-Могилянська академія” — 1001—1200 місця, Львівський національний університет імені Івана Франка, який вперше увійшов до рейтингу, — 1001—1200 місця.

У рейтингу ARWU вітчизняні заклади вищої освіти не представлені.

Зазначені дані свідчать про те, що, незважаючи на наявність окремих закладів-лідерів, які присутні у світових рейтингах, але посідають невисокі позиції, наукових шкіл, які переважно були сформовані ще в радянський період, забезпеченість майном, наявність кваліфікованих науково-педагогічних працівників, популярність окремих освітніх програм і контингент здобувачів освіти, заклади вищої освіти неспроможні досягти найвищого світового рівня насамперед через застарілу матеріальну базу освітньої і наукової діяльності, недостатній обсяг фінансових ресурсів для інвестування у створення сучасного освітнього простору, обмежені можливості для додаткового залучення коштів в умовах неповної фінансової автономії, ослаблені зв'язки з компаніями. Зниження рівня наукової спроможності, яке поступово відбувалося разом із фізичним та моральним старінням матеріальної бази наукових досліджень протягом останніх десятиліть, зменшує привабливість закладів вищої освіти як виконавців наукових досліджень та їх спроможність задовольняти потреби

компаній у прикладних розробках. Руїнуються існуючі навчально-науково-виробничі структури, а нові кластери не виникають, оскільки компанії здебільшого орієнтуються на імпорт технологій.

Збільшення розриву між наукою і виробництвом має негативний вплив також і на освітній процес. Заклади освіти здебільшого не мають змоги навчати здобувачів освіти в умовах реального виробництва, залучати при цьому їх до наукової та інноваційної діяльності, що не дає можливості забезпечити формування знань і умінь практичного характеру на рівні і в обсязі, що відповідає потребам передових підприємств. У зв'язку з цим конкурентоспроможність випускників на ринку праці є низькою.

Повільні процеси оновлення основних засобів і модернізації освітніх програм, практична орієнтація яких залишається низькою незважаючи на нові можливості, що з'явилися із закріпленням на законодавчому рівні дуальної форми здобуття освіти, у комплексі з неефективними моделями управління закладами вищої освіти спонукають до пошуку і реалізації альтернативних моделей закладу вищої освіти.

Незважаючи на успіхи, досягнуті закладами вищої освіти у реалізації окремих напрямів досліджень і освітніх програм, жоден заклад вищої освіти на сьогодні не став повноцінним інноваційним центром, в якому у співпраці з бізнесом створюються високотехнологічні наукові продукти в проривних технологічних напрямках, а освітній процес базується на новітніх технологіях.

Недостатній рівень підготовленості випускників закладів вищої освіти та їх спроможності задовольнити потреби роботодавців підтверджують дані рейтингу 141 країн, складеного за інтегрованим показником "Рівень оволодіння випускниками шкіл та університетів уміннями, яких потребує бізнес" в рамках дослідження конкурентоспроможності країн The Global Competitiveness Report 2019. У ньому Україна посіла 54 місце, отримавши середню оцінку показника 4,3 бала з 7 можливих. За показником "Можливість знайти кваліфікованих працівників" Україна отримала 4,4 бала з 7 можливих, посівши 53 місце, що відображає труднощі, з якими стикається бізнес в Україні в пошуку відповідних працівників.

Хоча за часткою випускників усіх рівнів вищої освіти за спеціальностями природничого, технологічного, інженерного та математичного спрямування, що становить 25,3 відсотка, Україна посіла 35-те місце в рейтингу із 131 країн під час оцінювання Глобального інноваційного індексу в 2020 році, спеціальності інженерного і технологічного напрямів (крім комп'ютерних наук) практично не користуються популярністю у вступників. Структура підготовки фахівців за спеціальностями, що склалася, не відповідає перспективним завданням інноваційного розвитку, хоча є певною мірою наслідком структурних

зрушень в економіці, скорочення промислового сектору і високотехнологічних виробництв, збільшення сектору послуг.

Недостатні можливості для талановитої молоді щодо вступу в Україні до закладу вищої освіти, в якому можна здобути освіту світового рівня, та влаштування на перспективну роботу, а також збільшення таких можливостей поза межами країни є однією з причин її відтоку за кордон і втрати державою цінного інтелектуального потенціалу.

Незадовільні можливості для працевлаштування за фахом після закінчення закладу вищої освіти разом із недостатньою конкурентною якістю вищої освіти спонукають найбільш підготовлених, талановитих і амбітних молодих людей вступати до закордонних університетів. Водночас частина випускників шкіл за кордоном працевлаштовується на некваліфіковану роботу.

Мета Концепції

Концепція має на меті окреслити візію Президентського університету.

Стратегічні цілі та завдання проекту

Стратегічна ціль 1.

Створення інноваційного університету, що поєднує високоякісну освіту, сучасні дослідження та інноваційну діяльність шляхом інтегрування з академічною наукою високого рівня, високотехнологічними компаніями для здобуття перспективної вищої освіти найбільш талановитою молоддю.

Досягнення цієї цілі передбачає:

формування групи партнерів, включаючи іноземних, для реалізації різних етапів проекту, залучення бюджетних і небюджетних джерел фінансування проекту, включаючи механізми державно-приватного партнерства, що в свою чергу передбачатиме:

визначення відповідальної проектної групи, до складу якої входитимуть представники заінтересованих органів державної влади, які за функціональними обов'язками уповноважені приймати відповідні рішення, наукових інституцій, інвесторів, проектно-будівельної сфери, експертного середовища та громадянського суспільства, формалізація організаторів-розпорядників створення закладу для його правового оформлення, забезпечення проектування, будівництва та оснащення, координації фінансування робіт з різних джерел, медійної підтримки реалізації проекту тощо;

формування групи партнерів, включаючи іноземних, для реалізації різних етапів проекту, зокрема з числа профільних за напрямками і спеціальностями підготовки майбутніх фахівців наукових установ Національної академії наук, національних галузевих академій наук з метою використання їх кадрового потенціалу найвищої кваліфікації, сучасного лабораторного обладнання;

залучення небюджетних джерел фінансування проекту, включаючи механізми державно-приватного партнерства, громадських благодійних фондів;

формування консультативної (наглядової) ради із супроводу проекту;

виділення земельної ділянки і будівництво університетського містечка у комплексі з інфраструктурними об'єктами (відповідно до екологічних стандартів) — навчальних корпусів, які мають оснащені сучасним обладнанням лабораторії, гуртожитка, матеріальне забезпечення функціонування закладу;

формування управлінської команди, залучення висококваліфікованих наукових, науково-педагогічних працівників, зокрема на умовах сумісництва, та представників бізнесу для реалізації освітніх програм та досліджень.

Стратегічна ціль 2.

Забезпечення інноваційного бізнесу, наукових установ та державних органів молодими фахівцями найвищого рівня, запобігання відтоку молодих перспективних українців за кордон.

Досягнення цієї цілі передбачає:

розроблення у співпраці з бізнесом та іншими партнерами інноваційних практико-орієнтованих освітніх програм, які забезпечують співвідношення теоретичного і практичного компонента 30/70 і посилену підготовку з іноземних мов;

ранню профорієнтаційну роботу з переможцями предметних олімпіад, учнями, які навчаються в Малій академії наук, відбір талановитої молоді для здобуття освіти в університеті;

організацію стажувань здобувачів освіти в умовах реального виробництва та для проведення досліджень в найкращих світових лабораторіях, включаючи стажування за кордоном.

Стратегічна ціль 3.

Розвиток взірцевого університету, який створюватиме нові національні стандарти навчання та досліджень, освітнього простору та співпраці з науковою сферою та високотехнологічним бізнесом.

Досягнення цієї цілі передбачає:

інтернаціоналізацію всіх напрямів діяльності університету;
створення і розвиток системи забезпечення якості освітньо-наукового процесу;

формування змісту навчання, тематики наукових досліджень і випускних робіт у тісній співпраці з бізнесом, забезпечення можливостей для професійного розвитку науково-педагогічних і наукових працівників у компаніях—партнерах;

встановлення для студентів університету стипендій належного рівня, а для особливо успішних – підвищених стипендій;

забезпечення фінансування університету за найкращими світовими зразками, зокрема для оплати праці викладацького складу.

Візія Президентського університету

Президентський університет здійснюватиме ефективну освітньо-наукову діяльність на засадах інтегрування освіти, науки та інновацій і буде генерувати нові знання, забезпечуючи їх ефективний трансфер в економіку країни на основі фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок. Він готуватиме здатних впроваджувати свої науково-технічні розробки і підприємницькі ініціативи фахівців за найбільш затребуваними спеціальностями — з інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту, нанотехнологій, аерокосмічних, енергетичних технологій, біотехнологій, наук про здоров'я, глобалізації та міжнародних комунікацій.

Візія університету — сучасний інноваційний освітній і науковий центр, діяльність якого спрямовується на впровадження ефективних освітніх стратегій для реалізації інтелектуального і творчого потенціалу громадян України, що забезпечить підготовку лідерів для стратегічних галузей розвитку держави, готових до викликів сучасного мінливого світу.

Місія університету – стати моделлю проведення глибоких реформ у системі вищої освіти і науки, інноваційним і науковим центром, який забезпечує підготовку високопрофесійних фахівців стратегічних галузей, готових до викликів експоненційних технологій.

Напрями підготовки фахівців і досліджень:

інформаційні технології, кібербезпека та штучний інтелект;

нанотехнології;

аерокосмічні технології;

енергетичні технології;

біотехнології та науки про здоров'я;

глобалізація та міжнародні комунікації.

Ключові особливості університету:

законодавчо закріплена академічна свобода та інституційна автономія;

міжнародний склад викладачів і науковців (частка іноземних фахівців не менш ніж 20 відсотків), залучення до викладання фахівців з неакадемічної сфери — бізнесу, державного управління тощо (не менш ніж 20 відсотків);

синергія теорії (30 відсотків) і передової практики (70 відсотків) в освітньому процесі, інтеграція освіти і науки, розпочинаючи з програм бакалаврату;

міждисциплінарність;

англійська мова як основна мова освітнього процесу;

високі академічні вимоги для вступників;

реалізація принципу “скільки років навчався, стільки відпрацюй для України в державному секторі”.

Цінності

Університет підтримує власну ціннісно-системну програму — програму формування особистості — лідера, який любить Україну. Це базовий універсальний наратив і об’єднуючий смисловий фундамент діяльності університету, що базується на цінностях етики, естетики, ефективних комунікаціях, системному і творчому мисленні.

Стратегічні цілі діяльності університету:

Ціль 1. Лідерство в реформуванні системи вищої освіти України (забезпечення передачі досвіду закладам вищої освіти та дослідницьким центрам).

Ціль 2. Наукове лідерство (формування системи наукових досліджень у партнерстві із провідними вченими та дослідними інститутами Національної академії наук та національних галузевих академій наук).

Ціль 3. Інновації та впровадження науки у виробництво (стати основним двигуном інновацій у напрямках диверсифікації та підвищення конкурентоспроможності економіки держави, розвиток людських ресурсів та формування інтелектуального потенціалу нації).

Ціль 4. Інтернаціоналізація (вихід на новий рівень співпраці з провідними університетськими центрами світу, уклавши угоди про співпрацю в освітній і науковій сферах та сфері академічних обмінів).

Ціль 5. Формування потужного кадрового потенціалу та забезпечення матеріально-технічного і фінансового потенціалу шляхом розширення

джерел фінансування за рахунок освітньої-науково-інноваційної діяльності.

Ціль 6. Формування сприятливих фінансових умов для забезпечення розвитку університету й реалізації ним стратегічних цілей.

Університетське містечко

На території майбутнього університету площею 16 гектарів пропонується розмістити 14 споруд, серед яких шість навчально-лабораторних корпусів, дослідницький центр, медична клініка, адміністративний корпус, бізнес-центр, апарт-готелі для професорсько-викладацького складу та студентів, заклад дошкільної освіти, супермаркет, а також зону рекреації і спорту, зокрема:

- адміністративний корпус і бізнес-центр;
- навчально-лабораторний корпус інформаційних технологій, кібербезпеки і дослідницький центр штучного інтелекту;
- навчально-лабораторний корпус нанотехнологій;
- навчально-лабораторний корпус аерокосмічних технологій;
- навчально-лабораторний корпус енергетичних технологій;
- навчально-лабораторний корпус біотехнологій та наук про здоров'я і медична клініка;
- навчальний корпус глобалізації та міжнародних комунікацій;
- апарт-готель для професорсько-викладацького складу;
- апарт-готель для студентів;
- заклад дошкільної освіти.
- супермаркет.

Внутрішня структура

Внутрішня структура університету будуватиметься з урахуванням таких принципів:

- гнучкість;
- оперативність і динамічність;
- максимальна ефективність структурних одиниць;
- децентралізація;
- проектна і командна організація діяльності.

Університет не матиме постійних навчальних структурних підрозділів, таких як кафедри, і постійного штату наукових і науково-педагогічних працівників. У постійному складі формуватиметься лише адміністрація, яка забезпечуватиме управління поточною діяльністю університету, і на умовах повної зайнятості призначатимуться директори освітніх програм. Під егідою університету реалізуватимуться окремі освітні і наукові проекти, що формуватимуть мережу.

Реалізація кожної освітньої програми розглядатиметься як окремий проект. Центральним процесом освітньої діяльності, навколо якого здійснюватиметься організаційна діяльність з ресурсного забезпечення і контролю якості, буде процес реалізації освітньої програми. Директор освітньої програми нестиме повну відповідальність за якість освітньої програми. Залучення фахівців як для розроблення освітніх програм, так і їх реалізації здійснюватиметься на умовах часткової зайнятості шляхом відбору та запрошення найкращих вітчизняних та іноземних науковців, науково-педагогічних працівників, фахівців з бізнесу тощо у кожній сфері. Реалізація окремих освітніх компонентів, дисциплін забезпечуватиметься командами фахівців. Для якісного навчання залучатимуться на взаємовигідних засадах найкращі елементи матеріальної бази інших закладів освіти, наукових установ, компаній тощо.

Підготовка науковців

Університет забезпечуватиме підготовку майбутніх фахівців наукових установ Національної академії наук, національних галузевих академій наук та залучатиме зосереджений в таких установах кадровий потенціал найвищої кваліфікації, сучасне лабораторне обладнання. Частина освітніх програм матиме наукове спрямування з можливістю практичного навчання та наукової діяльності і направлення випускників для подальшої роботи в ці установи. Особливостями навчання буде високий рівень базової освіти вступників та залучення студентів до наукових досліджень.

Підготовка здобувачів освіти

На початковому етапі університет буде здійснювати 1 — 3 міжгалузеві освітні програми бакалаврського рівня. Відбір вступників на ці програми буде здійснюватися з числа осіб, які продемонстрували видатні результати зовнішнього незалежного оцінювання (отримавши з одного предмета 200 балів, або з двох предметів — не менше 195 балів, або з трьох предметів — не менше 190 балів).

Набір здобувачів вищої освіти на дворічні магістерські програми за основними спеціальностями буде проводитись за відкритим конкурсом за

участю випускників бакалаврату як Президентського університету, так і інших закладів вищої освіти України та світу.

Важливим напрямом роботи Президентського університету має стати прийом за програмою національної мобільності на один семестр кращих студентів інших університетів.

Очікувані результати реалізації проекту

Реалізація концепції дасть змогу створити заклад вищої освіти, який здійснюватиме ефективну освітньо-наукову діяльність на основі принципів інтеграції освіти, науки та інновацій і буде генерувати нові знання, забезпечуючи їх ефективний трансфер в економіку країни на основі фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок. Університет готуватиме фахівців за найбільш затребуваними спеціальностями — з інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту, нанотехнологій, аерокосмічних, енергетичних технологій, біотехнологій, наук про здоров'я, глобалізації та міжнародних комунікацій, які здатні впроваджувати свої науково-технічні розробки і підприємницькі ініціативи.

Індикаторами досягнення очікуваних результатів є:

через 5 років:

кількість здобувачів — 1,5 тис. осіб, з яких 0,5 тис. бакалаврантів, решта – магістранти, аспіранти, докторанти;

кількість міжнародних студентів — не менше 10 відсотків;

кількість професорів — не менше 200;

річний бюджет — не менше 2,5 млрд. гривень на рік;

фінансування досліджень і розробок – не менш як 10 відсотків від загального бюджету;

сформовано сталий фонд (ендавмент) університету в обсязі не менш ніж 2 млрд. гривень;

створено дві ключові лабораторії.
